

тэатр

theatre

Леанід Дранько-Майсюк

...памяркоўнасьць – гэта беларуская
форма хрысьціянства!...

Цацачная крама

Казка для вялікіх і малых

Ад аўтара

*Аднойчы ў дзяцінстве, калі ў маім Давыд-Гарадку шалела
бурлівае веснавое разводдзе, увечары я стаяў на Царкоўнай
гары і глядзеў, як паволі разбураеца драўляны гарынскі мост.*

*Па ім яничэ паспела праехаць калгасная машына, з кузава
якой раптам выляцеў белы певень і сеў на маставую ферму.*

*І ў гэтую ж хвіліну падняўся вытынамі, і мост абрынуўся ў
чорную воду...*

Усе тады падумалі, што певень загіне.

Аднак жса здароўца дзівосы.

*На другі дзень з іншымі дзецьмі я прыбег на Шкодзіну
кручу, на якую занесла рэшткі маставой фермы, і ўбачыў на
іх белага пеўня.*

Жывога!

Мой успамін невыпадковы.

Певень, як вядома, вельмі зъмястоўны сівал, — съпевам ён

упрыгожыў Евангельле і кожнае раніцы нястомна аддзяляе таямніцу ночы ад таямніцы дня.

Для мяне ж асаўста на ўсё жыцьцё стаўся талістанам...

Жыхар казак і загадак, варажбы і ўсялякіх уяўленняў; гаспадар вясковых і месцачковых куратнікаў; урэшце, сонцевы харащун – певень усеабдымыні вобраз майго дзяяніства!

Мусіць жа, ня вельмі перабольшваю, кажучы: усеабдымыні...

Зрэшты, мяркуйце самі.

Паводле ўсходняга календара, я нарадзіўся ў год Пеўня, як, дарэчы, і мой сын Васіль.

Калі мне сніліся пеўні, то ў съне (казала маці) я шчасліва ўсьміхаўся.

Памятаю, салодкая лагода апанавала мяне, калі прачытаў, як герой Кузьмы Чорнага Пархвен Камлубович пабіўся з п'яным пеўнем.

Калі ж я браўся за малёўку, то часта вымалёўваў таго белага певуна на маставой ферме...

Мусіць, гэтак міжвольна выяўлялася ў маёй души тэма ўласнага ратунку.

Бацькі мяне частавалі цукеркамі і пернікамі, якія мелі форму пеўневай галавы...

Аднойчы ж падаравалі парцалянавага пеўніка і сказалі, што купілі яго ў цацнай краме...

Цацнай крама – гэтыя слова замілавалі!..

Цацнай крама – вось тое сэнсавае сугучча, з якога й нарадзілася кніжка, у якой майму задаволенаму Пеўню ня сумна сярод ініх лялечных птушак, звяроў і жывёлак.

Я пачаў гэту казку ў БССР, а завяршыў у Рэспубліцы Беларусь – пад бой курантаў на адноўленай менскай ратушы.

Асобы:

Гаспадар

Іо́сіа́ў Е́фре́м

Галодны Воўк

Са́мса́дзе́ Іо́н

Баязлівы Барсук

«А́сні» Наді́я

Разумная Варона

Да́ніла́ А́сні

Злы Сабака

Са́мса́дзе́ Наді́я

Няшчасны Казёл

На́дзе́я Е́фре́м

Задаволены Певень

А́сні Е́фре́м

Незалежны Зубр

Е́фре́м А́сні

Рахманы Конь

Ю́рый А́сні

Памяркоўны Мядзьведзь

Ні́ка Наді́я

Два Мядзьведзі

Наді́я А́сні

Дурны Баран

Са́мса́дзе́ Са́ні

Жыцьцярадасны Асёл

Ні́ка Е́фре́м

Палахлівы Заяц

Іу́ні Е́фре́м

Заклапочаны Кот

Са́мса́дзе́ А́сні

Гуляшчая Кошка

Іо́сіа́ў Е́фре́м

Добрая Мышка

Г а с п а д а р . Я гандлюю цацкамі.

Пахвалюся: чалавек я гаспадарны, мой гандаль дае мне прыбытак, а

калі зусім сказаць шчыра, то прыбытак гэты добры, таму сваё гандлярства люблю.

Маё правіла: не маўчы – балбачы!

Маючы краму, нельга маўчаць!

Маючы краму, трэба ўсё зрабіць, каб зацягнуць пакупніка да свайго прылаўка і галаву пакупніку трэба разумна задурыць, каб хоць што-небудзь у цябе купіць.

Зварот да пакупніка – вялікае мастацтва.

Усё добра ў гэтым звароце, акрамя вады ў роце: здалёку – зазыўны крык, зьблізу – далікатны голас, а то і шэпт...

А лепей жа за ўсё і здалёку, і зьблізу – прачулае съпяванье...

Уступная песенька Г а с п а д а р а

Я – цацачны гандляр,
Уласнік гэтай крамы,
І цацкі – мой тавар
Найпрыгажэйшы самы!
Я не служу казыне!
І што мне тут хавацца:
Мы сядземся ў цане –
Давайце таргавацца!

Цацкі ж не абы-якія:
Не гліняныя – пустыя;
Не драўляныя – глухія...
Цацкі ўсе як ёсьць – жывыя!

Бяз лішняй гаманы
Забаву проста з моста
Умеюць даць яны
І дзесяці, і дарослыі.
У цацак (знаю я!)

Ня бзік які ці бздура,
А ў кожнае свая
Адметная натура.

Цацкі ж не абы-якія:
Не гліняныя – пустыя;
Не драўляныя – глухія...
Цацкі ўсе як ёсьць – жывыя!

Хто з кім гуляе век
Няведама адвеку:
Ці з цацкай чалавек?
Ці цацка з чалавекам?
Таму звязроў маіх
І птушак не мінайце,
А для дзяцей сваіх
І для сябе купляйце!

Цацкі ж не абы-якія:
Не гліняныя – пустыя;
Не драўляныя – глухія...
Цацкі ўсе як ёсьць – жывыя!

Г а с п а д а р. Шаноўнае спадарства, цацкі мае сапраўды ўсе жывыя і сапраўды любая з іх мае свой харктар, сваю адметную натуру.

Але галоўнае тое, што кожная мая цацка ведае, што трэба рабіць, як сябе паводзіць, як трэба жыць, каго слухацца, а каго не, каму ў очы глядзець, а каго й зусім ня бачыць, на што наракаць і як наракаць, каму скардзіцца, дзе сядзець нішкам, а дзе ўздымаць гвалт, чаму і каму ў жыцці радавацца, што прасіць і ў каго прасіць...

Вось, да слова сказаць, Воўк.

Ваўкі, як вядома, заўсёды галодныя.

Мой Воўк галодны таксама.

Галодны ж заўсёды просіць...

Што галодны просіць?

Маеце рацыю!

Галодны заўсёды просіць есьці!

Песенька галоднага Воўка

Выйшлі ўсе мае запасы,
І наўме адно,
Што ні мяса, ні каўбасаў
Я ня еў даўно.

Я – ня шкодны Воўк;
Я – галодны Воўк...
У-у-у!

Пашкадуйце небараку, –
Плачу, як ягня,
Зьеў бы я вала, сабаку,
Зьеў бы я каня.

Я – ня шкодны Воўк;
Я – галодны Воўк...
У-у-у!

Гола нашая камора,
Апусьцеў наш хлеў...
Шліце ежу мне з-за мора,
Каб ня спруцянеў!

Я – ня шкодны Воўк;
Я – галодны Воўк...
У-у-у!

Г а с п а д а р. Бачыце, спадары і спадарыні, які мой Воўк самотны, пяшчотны, лагодны, няшкодны, на ўсё згодны, можна сказаць нават – родны!

Гэта пра іншага плешчуць языкамі: казаў воўк, што мак тоўк, нікога не чапаў, — баран паверыў і прапаў...

Пра майго ж так нельга пляскаць, бо ён на вас воўкам не глядзіць, хоць і галодны.

Ён зараз у тым самаадчувањні, пра якое звычайна кажуць: хоць воўкам вый!

Купіце яго, накарміце і займееце сабе і сваім дзеткам добрую ўчеху.

А пакуль вы мяркуеце купляць або не купляць майго Воўка, мушу вам нагадаць, што гандаль – справа рухомая, хуткая, марудлівасці ня любіць, таму не тапчу мух, а даю рэкламу на іншую цацку.

Вось яна — баязлівы Барсук.
 Ён вельмі-вельмі баязлівы!
 Гэта якраз яму і свой ценъ страшны!
 Аднак жа са сваёй баязлівасці мой Барсук вывеў цікавую і надта ж пазнавальную філасофію.

Песенька баязлівага Барсука

І навошта вытыркацца?!

І навошта гэты гам?!

Лепей съіхнуць і схавацца,
 Калі што якое там...

І няцяжка зразумець,
 І вядома ўсім даўно,
 Калі хочаш уцалець, –
 Каменем ідзі на дно!

Як накінуцца згрызоты, –
 Пра сябе спачатку дбай;
 За дубовыя вароты
 Лезь і духу не ўціскай!

І няцяжка зразумець,
 І вядома ўсім даўно,
 Калі хочаш уцалець, –
 Каменем ідзі на дно!

А як вылезеш ты здуру,
 Біцца з некім паляціш,
 Так і ведай – здымуць шкуру
 І адпусьцяць, як стаіш.

І няцяжка зразумець,
 І вядома ўсім даўно,
 Калі хочаш уцалець, –
 Каменем ідзі на дно!

Г а с п а д а р. Вось такі мой Барсук.
 Абачлівы мой Барсук.
 Страшэнны баязлівец, але філосаф!
 Мушу вам сказаць, што лепей быць баязлівым філосафам, чым съмелым дурнем!

Уся бядা ў нашым жыцьці ад гэтых самых съмелых дурняў!
 Таму купляйце майго Барсука, ён вас багата чаму навучыць.
 Як і мая Варона...

Падобна ж на тое, што да нас з вамі, спадары і спадарыні, так і не ўшалопалі, што варона – птушка з розумам, таму пра няцяmlівага ўсё яшчэ вярзуць – дурная варона, а зъянтэжанага, напрыклад, усё яшчэ раўняюць з мокрай варонай, а пра якога-небудзь разяву гаворашь: гэта той, які варон страляе...

Класік жа наш увогуле думаў, думаў і лупянуў: дурны мужык, як варона!

Як на мой лад, то трэ было наадварот накрэсьліць: разумны мужык, як варона!

Далібог, гэта разумная птушка!
Хто-хто, а яна жыць умее.
Паслухайце, калі ласка!

Песенька разумнай Вароны

Я – разумная Варона,
Лепшай птушкі не бывае;
Я бяз картак і талонаў
Хлеб надзённы здабываю.

Добра ведаю я – кар-р-р! –
Дзе рубель, а дзе даляр.

Я – разумная, а трэба,
Калі страх які адчую,
Дзеля выгады і хлеба
Перакінуся ў дурную.

Добра ведаю я – кар-р-р! –
Дзе гандляр, а дзе махляр.

Як ня маю съвежаніны,
Дык мярцьвячынай жыўлюся;
Сто гадоў, як дзень адзіны,
Пражыву і не стамлюся.

Добра ведаю я – кар-р-р! –
Дзе таварыш, дзе спадар.

Г а с п а д а р. «Нашто дарма хваліцца съвету!» — вучыў Янка Купала.
І напраўду, што тут лішне казаць?!
Але скажу: каб я быў не гандляром, а пакупніком, то адразу ж купіў бы
этут Варону.

Бачыце, як яна сябе выхваліла:

Я – разумная, а трэба,
Калі страх які адчую,
Дзеля выгады і хлеба
Перакінуся ў дурную...

Хіба ж гэта ня разум?!

Гэта палітычны разум!

А да разуму, асабліва палітычнага, патрэбна яшчэ і злосць.

Сабачая злосць!

У маёй краме ёсьцека Сабака.

Ён вельмі злы.

Песенька злога Сабакі

Не сказаць, что я – дурны,
Проста злы бяз краю;
Я хапаю за штаны
Тых, каго ня знаю.
Як гаворыцца людзьмі:

“Хіба кот, каб яўкаць?
Падлу хлебам не кармі,
Толькі дай пагаўкаць...”

І на лаўцы, і пад лаўкай,
З будкі, а ці будкі ўзбоч –
Дзень і нач люблю я гаўкаць,
Горла дзерці – дзень і нач!

Гаўкаць трэба ведаць як!
Гаўканыне – дар Божы...
Можна гаўкаць і за так,
Можна і за грошы;
Можна гаўкаць, вам скажу,
Пры любой уладзе,
Хоць і горла, і душу
На ланцуг пасадзяць.

І на лаўцы, і пад лаўкай,
З будкі, а ці будкі ўзбоч –
Дзень і нач люблю я гаўкаць,
Горла дзерці – дзень і нач!

У сабак жыцьцё – турма,
Самае цяжкое.
Кожны знае: горш няма
За жыцьцё такое.
Каб не адурнеч зусім,
Дадзена мне баўка
І на съметніку пустым
Не маўчаць, а гаўкаць.

І на лаўцы, і пад лаўкай,
З будкі, а ці будкі ўзбоч –
Дзень і нач люблю я гаўкаць,
Горла дзерці – дзень і нач!

Г а с п а д а р. Чыстая праўда, што дурны сабака і на гаспадара брэша!
М о й на гаспадара ня брэша, бо ён, як вы самі чулі, не дурны, а проста злы.

Як той казаў, любіш мяне, любі і майго сабаку, таму доўга вас упрощаць ня буду.

М а й г о вы і без упрощання набудзеце, бо ён усё ж Сабака.
Сабаку рэклама не патрэбная!
Рэклама патрэбная Казлу, асабліва, калі ён няшчасны.
Скажу для яснасці: ёсьць праста казлы, а ёсьць казлы няшчасны!
Проста казлы – агідныя істоты, а казлы няшчасны – амаль як людзі.
Іх трэба шкадаваць.
І мой Казёл няшчасны, і яго трэба шкадаваць – то-бок, яго трэба купіць!
Купіць майго Казла – клопат прыемны, гэта ж не казлы, выбачайце,
драць...

Песенька няшчаснага Казла

Я ня быў Казлом адвеку,

Быў я съветлы, як анёл,
А сустрэўся чалавеку
І пачуў, што я – Казёл!

Што Казёл я і ня болей,
Што такі цярплю я зъдзек,
Што ў мяне такая доля –
Вінаваты чалавек!

Каб з дабром – яно б нічога,
Але ўсё часцей са злом
Ад малога да старога
Ўсе завуць мяне Казлом.

Што Казёл я і ня болей,
Што такі цярплю я зъдзек,
Што ў мяне такая доля –
Вінаваты чалавек!

З агарода выганяюць
І навязваюць на кол;
Да стала не дапускаюць,
І таму скачу на стол!

Што Казёл я і ня болей,
Што такі цярплю я зъдзек,
Што ў мяне такая доля –
Вінаваты чалавек!

Г а с п а д а р. Майго Казла трэба супакоіць...
О, супакаеньне – самая першая лекарская справа!
Супакойваючы, можна й самому супакоіца.
Часам так здараецца, што спакой больш патрэбен не таму, каго супакойваюць, а таму, хто супакойвае.
Так-так, вельмі часта так бывае, што спакой больш патрэбен ня хвораму, а лекару.
Дык вось, хочаце супакоіца – купіце Казла!
Я вельмі ўсьцешуся, калі разам з няшчасным Казлом вы возьмече ў мяне і задаволенага Пеўня.
Певень мой сапраўды задаволены.
Задаволены ўсім, бо мае багата курэй і мала мазгоў...

Песенька задаволенага Пеўня

Я бяз клопату жыву
І грызыні сабачай;
Нагінаю галаву,
Як зярнітка ўбачу.
Грэбень мой, як съпелы мак;
На хвасьце – узоры...
Я тапчу курэй усмак
І ня знаю зморы.

Мудрасць простая мая:
Будуць куры – буду й я!

Я – гуляка-харашун,
 Ці з бядой мне знацца?!

А як зъявіцца каршун,
 Можна і схавацца.
 У куратніку я – цар,
 Чорта не баюся,
 А як зойдзе гаспадар –
 Да курэй тулюся.

Мудрасьць простая мая:
 Будуць куры – буду й я!

Курак маладых стае,
 I вальлё найсыта...
 Толькі той, хто лынды б’е,
 Першы ля карыта.
 I хоць, ведама, мазгой
 Вельмі мала маю,
 А жывецца – будзь здароў! –
 Словам, ані дбаю...

Мудрасьць простая мая:
 Будуць куры – буду й я!

Г а с п а д а р. Гэта добра, вельмі добра, калі ў сваім куратніку ты – цар!
 Некаму ж і ў куратніку трэба.
 На ўсіх жа Белавежскае пушчы ня хопіць.
 Пра Белавежу згадаў я невыпадкова.
 Ёсьць у мяне Зубр, а зубр (кожнае дзіця ведае!) —гаспадар Белавежы,
 а то і ўсёй Беларусі!
 Для Беларусі зубр, што для Афрыкі леў...

Песенька незалежнага Зубра

Дзе іду, – там і дарога...
 У забранай старане
 Не чапаю я нікога,
 Не чапайце ѹ вы мяне.

Не падлазьце мне пад рогі
 I ня сноўдайце наўкол, –
 Я ж вам не баран убогі!
 Я ж вам не раҳманы вол!

Як лячу, – гудзе прастора;
 Стану, – водгульле пяе...
 З капытоў не валіць змора,
 Я адужуаю яе.

Не цвяліце, не завіце
 На духмяны свой папас;
 Без мяне жылі... Й жывіце,
 Пражыву і я бяз вас.

Г а с п а д а р. Можна доўга зайздросціць зубрынай моцы і свабодзе:
 зубра ѿ аглоблі не запражэш!

А вось каня можна.

На тое ён і конь – як заўсёды, рахманы і цярплівы; як заўсёды, пакорлівы і цягавіты.

Праўда, маюцца коні і натурыстыя, якія ў хамут б’юць.

Аднак жа хвацкая пуга і натурыстага хутка супакойвае, становіць у аглоблі.

Зрэшты, гэта ня ганьба – быць у аглоблях.

Ганьба, калі цябе ставіць у аглоблі не гаспадар, а злодзей...

Песенька рахманага Каня

Я – рахманы і цярплівы,
Бо жыву на Беларусі;
Я аднолькава шчасльвы
І на ворыве, і ў лузе.

І вязу я, і ару я,
І цягну, і валаку;
Нібы чорны вол, працую,
Капытамі пыл таўку.

У санях, вазках, калёсах
Я пад пугаю заўжды;
У аглоблях і атосах
Не спыняю век хады!

Так у хамуце і мыле
Прамінецца жытка ўся...
Даць бы сена не забылі;
Не забылі б даць аўса.

Г а с п а д а р. Памятаецце прымайку: быў конь, ды зъезьдзіўся?!

Гэта не пра майго Каня.

М о й ніколі ня зъездіца, бо нікуды ня рвецца.

Калі ж і вы хочаце ня зъезьдіца, дык таксама ж нікуды ня рвіцеся.

Тупайце сабе паціху, памалу варушице пятамі, і за гэта будзе вам і сена, будзе і авёс...

Тупаць паціху – то-бок, не вылазіць са скуры, не выстаўляцца, не выхваляцца, не дамагацца, не патрабаваць і заўсёды трymацца сярэдзіны; быць добранькім, згаворлівым, падатлівым, лагодным, патульным, прыемным, добразычлівым, паблажлівым, спагадлівым і хутка прыстасоўвацца да іншых.

Памалу варушиць пятамі – гэта значыць, быць памяркоўным...

Падыму гаворку вышэй: Беларусь абавязкова ўваскрэсьне (застанеца Беларусьсю!), дзякуючы менавіта сваёй памяркоўнасці.

Памяркоўнасць – гэта беларуская форма хрысціянства!

Гэта нацыянальна-выратоўны стыль паводзін, згодна якога ў Давыд-Гарадку пяюць:

І папа люблю,
І ксяндза люблю,
І рабіну, як папросіць,
Рыбкі налаўлю.

О, памяркоўнасць – наш ратунак і, магчыма, ня дай Божа, наша...

Што?!

Пра гэта найлепш ведае мой Мядзьведзь...

Песенька памяркоўнага Мядзьведзя

Памяркоўны я Мядзьведзь,
Разам з Беларусью
Лапу (каб не спруцянець!)

Я смакчу зіму ўсю.
А як Бог дае вясну,
Гэтаксама ж разам
Прачынаюся ад сну
Я з усім Калгасам.

Я люблю сваю выгоду –
Елкі, хвоі і дубы,
Але ўсё ж за лыжку мёду
Я прадамся ў цырк любы.

Што тут надта выдурняща,
Як у лапы запячэ,
Гэткім зоймешся цыркацтвам,
Аб якім ня съніў яшчэ!

Выкінеш такія штуки,
Танец вычаўпеш такі, –
Ажно зьдзівяща прыдуркі
І разумныя дзядзькі.

Я люблю сваю выгоду –
Елкі, хвоі і дубы,
Але ўсё ж за лыжку мёду
Я прадамся ў цырк любы.

Цяжка мне з жыцьцём такім
Тут, на Беларусі,
Але розумам сваім
Жыць я не бяруся.

Хто мне вушка пашкрабе
(Чэсны ці нячэсны!) –
Я й аддам яму... сябе
І бярлог свой цесны.

Я люблю сваю выгоду –
Елкі, хвоі і дубы,
Але ўсё ж за лыжку мёду
Я прадамся ў цырк любы.

Г а с п а д а р. У бочцы мёду можна ўтапіцца, а за лыжку мёду – прадацца.
Як той казаў, дзе мёд, там і мядзьведзь.
А мы скажам, дзе Мядзьведзь, там і Мядзьведзікі!
Варта й Мядзьведзікаў паслушаць.
Іх у мяне два, даволі пацешныя істоты...
Так і хочацца іх купіць!

Песенька двух Мядзьведзікаў

Два Мядзьведзікі спаць захацелі,

Пачалі рыхтавацца да сну –
 Пад сасной першы выбраў пасьцелю,
 А другі дык палез на сасну.
 Ой-ёй-ёй, пад страхою начною
 Першы сыпіць, а другі не зас্তне!
 Ай-яй-яй, трэба спаць пад сасною,
 Бо ніяк не зас্তнеш на сасьне.

Першы сыніў пад сасною маліну,
 Бо разумным Мядзьведзікам быў,
 А другі, ахапіўшы галіну,
 Спаць ня спаў і нічога ня сыніў.

Ой-ёй-ёй, пад страхою начною
 Першы сыпіць, а другі не зас্তне!
 Ай-яй-яй, трэба спаць пад сасною,
 Бо ніяк не зас্তнеш на сасьне.

І каб сон пра маліну прысыніўся,
 І каб хто не спалохаў яго,
 Неразумны Мядзьведзік спусьціўся
 Да разумнага сябра свайго.

Ой-ёй-ёй, пад страхою начною
 Першы сыпіць, а другі не зас্তне!
 Ай-яй-яй, трэба спаць пад сасною,
 Бо ніяк не зас্তнеш на сасьне.

Г а с п а д а р. Ад маліны і ад мёду ажно соладка ўроце.
 Мядзьведзікі – тыя ж дзеци! – любяць салодкае.
 А вось Барана каля мёду ня ўбачыши.
 Увогуле Баран не прадае сябе – ні за бочку, ні за лыжку.
 Чаму?
 Ну, вядома, чаму – бо дурны...

Песенька дурнога Барана

Што дурныя бараны –
 Гэта кожны знае.
 Я ж Баран – зусім дурны,
 Галава пустая.

Я дурнейшы (і нашмат!)
 Барана за тога,
 Байку напісаў Кандрат
 Шчыра пра якога...

Жытка горкая мая!
 Па ўсім съвеце пройдзеш,
 А дурнейшага, чым я,
 Барана ня знайдзеш...

Як пракляты, працаваў
 У калгасным раю
 Ды нічога не прыдбаў,
 Толькі рогі маю!

Мне пакінуты падман,
А ня разум ясны,
Бо ня праста я Баран,
А Баран – калгасны.

Г а с п а д а р. Так-так, спадарове, гэты Баран нашмат дурнейшы за таго дыпламаванага барана, пра якога Кандрат Крапіва склаў сваю геніяльную байку.

Аднак жа такая поўная дурасьць, такая глыбокая дурнота – гэта, паверце мне, таксама разум.

Розум наадварот!

Здараецца такое, як і ўсё астатніе, ад жыцьця...

Таму ня бойцеся!

Купляйце майго дурнога Барана, чытайце байку пра дыпламаванага барана і гуляйцесь ў разум наадварот.

Неблагі, скажу я вам, занятак...

Баран мой, як вы зауважылі, даволі сумная істота, а вось Асёл – цалкам жыцьцярадасная жывёліна...

Песенька жыцьцярадаснага Асла

Я – Асёл і жыць гатоў
У любым саюзе;
Я вітаю ўсіх аслоў
Роднай Беларусі!

І хоць разум наш малы,
І дурнія самі –
Заставаймася, аслы,
Мы заўжды асламі!

Бо ў асылінай чарадзе,
Дзе і чорны – рыжы,
Толькі ў ёй і больш нідзе
Здольныя мы выжыць!

І з братамі за мяжой,
Што аслы таксама,
Будзем жыць адной душой
І адной праграмай...

Узаб’емся на пачын
Якаснай будоўлі
І збудуйма хлеў адзін
Для сваёй гадоўлі, —

Каб саюз наш расквітнеў
Моцны і асыліны...
Як адзіны будзе хлеў,
Будзе й гной адзіны!

Г а с п а д а р. «Ўсё саюзы ў беларусаў...» – прароча ўздыхаў колісь Янка Купала.

А я вам свой план выкладу: ня кліч асла да стала, бо наробіць абы-чаго і наязыкуе таксама абы-чаго!

Аднак жа М а й г о клікаць можна, бо мой асёл далікатны.
 Ён толькі аб радасным языкуе, а радаснае простым людзям падабаецца.
 А от Заяц на радасыць аніяк не ўзаб'еца, бо вельмі ж палахлівы...
 Вядома, сёньня вы набудзеце ў мяне Асла.
 Аднак жа і пра Зайца не забудзыце!
 Адшкадуйце ё на яго свае зайчыкі!

Песенька палахлівага Зайца

Я признаюся, скажу
 (Слухаць будзеце калі вы!) –
 Перад кожным я дрыжу,
 Бо я Заяц палахлівы.

Я дрыжу перад ваўком,
 Перад лісам і сабакам,
 Паляўнічым, лесьніком;
 Перад кожным гукам, гакам...

Страх спакою не дае
 I ў крыві маёй ня тоне;
 Вочы бедныя мае,
 Лапы бедныя мае,
 Вуши бедныя мае
 Дзень і нач напагатове!

Ад раптоўнае бяды,
 Што раптоўная заўсёды,
 Я скачу абы-куды
 Праз кусты ці агароды...

Так, глытаючи съязу,
 I скачу па Беларусі, –
 Дзе капусткі пагрызу,
 Дзе травою пераб'юся.

I на долю – не ды не –
 Я пажалюся такую...
 Вы паслушалі мяне?!

Ну, то дзякуй, – вам скажу я.

Г а с п а д а р. Якое жыцьцё, такая ё песнья!

Калі нас прыпры, то мы ня тое, скавычучы, выводзім, так што асабліва ня будзем з гэтага Зайца кепікі строіць.

З Ката ж таксама.

Яго не ў мяшку прадаю, таму самі добра бачыце, які ён.

Харашун!

Праўда, заклапочаны.

Заклапочанасьць ягоная вельмі даўняя, крыўдлівая, зразумелая і зьедлівая.

Вось паслухайце...

Песенька заклапочанага Ката

Чалавекам быць – ня штука...
 Трэсці порткі жыватом
 Невялікая навука,
 А вялікая навука,
 Я скажу вам, быць катом!
 Бо ня праста голым задам
 Бліскаць долу зноў і зноў,
 Пад дажджом ці сънегападам
 Вымарцоўваць без штаноў!

Чалавеку (кожны знае!)
 Спаць мякчэй і жыць лягчэй,
 З харчам кlopату ня мае...
 Маю я – лаўлю мышэй!

I даводзіца даволі,
 Каб узьбіца на абед,
 Мне дубець у завугольлі,
 Драпаць кіпчамі загнет;

Сыпіну выгінаць і муркаць,
 Сыліну лішнюю каўтаць
 I ў адпетага прыдурка
 Ведаць: што яму лізаць!

Да яды (усё праз голад!)
 Пруся з яўканьнем наўпрост...
 З печы скокну, хоць праз голаў,
 I не паламаю хвост.

Хоць такую маю радасць,
 Заклапочана-худы,
 Што магу скакаць і падаць,
 I ніякае бяды!

Чалавек, скажу дарэчы,
 Ці ён п'е, а ці ня п'е,
 Калі грымнецца ўжо з печы –
 Сраку так і разаб'е!

Г а с п а д а р. Кот мой хоць і заклапочаны, але на язык спрытны.
 I Кошка мая на язык спрытная, а кlopату ў яе – дык аніякага!
 Раскошніца!
 Як і любая іншая кошка, яна таксама вочкі жмурыць, а кіпцюры вострыць.

Аднак жа толькі яна ведае, што трэба рабіць, каб адначасова было і
 ўлежна, і ўежна, і пацешна!

Ня Кошка, а праўдзівая Наста Пабягунская!

Песенька гуляшчай Кошкі

Усё ў майм жыцьці ажур,
 Усё ў майм жыцьці, як трэба,

Усё ў майм жыцьці – мур, мур –
Съмтанаю плыве да неба.

Я лішне не кручу хвастом
І ані дбаю аніколькі,
Бо ведаю: з якім катом,
Калі і як, і дзе, і колькі!
Мой гаспадар жыве, як цар,
А гаспадыня, як царыца,
Яму ліжу заўсёды твар,
А ёй дык то е, чым садзіцца.

Я лішне не кручу хвастом
І ані дбаю аніколькі,
Бо ведаю: з якім катом,
Калі і як, і дзе, і колькі!

І вочы бліскаюць, і поўсьць...
І скрэзъ я чуюся, як дома!
І ўсё як ёсьць, усё як ёсьць
Мне падабаецца, вядома.

Я лішне не кручу хвастом
І ані дбаю аніколькі,
Бо ведаю: з якім катом,
Калі і як, і дзе, і колькі!

Г а с п а д а р. Ну, як такую не купіць?!

Усе грошикі можна аддаць за адзін толькі яе прыпейчык:

Я лішне не кручу хвастом
І ані дбаю аніколькі,
Бо ведаю: з якім катом,
Калі і як, і дзе, і колькі!

Тут ясна пра якога Ката гаворка!
Пра майго, заклапочанага, таму кожнаму раю браць адразу і Кошку, і
Ката...
А каб жа каціная тэма была і даўжэйшая, і весялейшая, то хай прагу-
чыць яшчэ і песенька пра добрую Мышку і мудрую Кошку.
Кошкі ж ня толькі гуляшчымі бываюць – мудрымі таксама.

Песенька Гаспадара пра добрую Мышку і мудрую Кошку

Бегла Мышка па дарожцы,
Падарунак несла Кошцы –
Не съмтану, не аладкі,
А пшанічныя зярняткі.

Кошка ёсьці іх ня ўмела,
Мышку зъесыці захацела,
А паслья паразважала –
З Мышкай той пасябравала.

І пра ўчынак мудрай Кошкі
Хай падумаюць хоць трошкі
І дарослыя, і дзеци
Перад тым, як нешта зьесьці.

Г а с п а д а р. Клёку ў ягамосьцяў, мяркую, не бракуе, каб гэта, добра падумаўши, датумкаць, што ў мяне адразу браць, а што пасъля.

Адразу можна добрую Мышку і мудрую Кошку.

Адразу ж можна браць і зладзеяватага Ліса!

І напраўду ж ён – зладзеяваты!

Любіць красыці.

Ціава, што гэты руды хітрун зараз прапяе ў сваё апраўданьне...

Песенька зладзеяватага Ліса

“Злодзей!..” – кажуць людзі.
Дураць галаву!
Я ня проста злодзей, —
Проста та к жыву.

Куры ёсьць і качкі...
Валачы, цягай...
Еш сабе да ўсрачкі,
Толькі зубы май.

Май душу пустую
І ня згінеш, не...
Гіне – хто працуе,
Хто хрыбціну гне.

Пры такой уладзе
(Што мне тут брахаць!) –
Той жыве, хто крадзе,
Так што, браце, крадзь.

Г а с п а д а р. Во які Ліс!

Такія ў вінаватых ня ходзяць!

Такіх ніякі суд не засудзіць!

Вывернуўся мой Ліс, як той кажух!

Зух, што й казаць...

Пра Сьвінню так ня скажаш, бо Сьвіння – ня Ліс.

Праўда, люблю я і Сьвінню сваю, асабліва яе мову...

О, мая «абычнай» Сьвіння «прэкрасна разгаварывает і очань чудесна паёт на абычнам языке!

І паёт ня зра!»

Песенька “абычнай” Сьвінні

Пасматрыця на міня –
Я абычнай Сьвіння;
Есьлі вы пачулі: плясь!
Эта я упада ў гразь.

І ляжу сібе, ляжу,
Што та там сібе чашу
І ня чу́йствую бяды,

Бо ў карыце ёсьць яды.

Кабану кажу аб тым:
 «Ты ня будзь кабан дурным,
 Еслі ёсьць ешчо яда,
 То ня рыпайся, балда!»

Г а с п а д а р. Сьвінні любяць лячыща гразямі, вось таму мая Сьвінняй призналася: «...еслі вы пачулі: плясь! Эта я упала ў гразь...»

Якуб Колас аднойчы заўважыў: «... сьвіння – такая жывёла, што ня можа ад зямлі адрывацца...»

Ня ведаю, што думаў пясьніар пра мову маёй Сьвінні, пра яе «абычны язык, на каторам ана прэкрасна разгаварывае і очань чудесна паёт, і паёт ня зра...», аднак жа, не сакрэт,— такая мова пышна квітнее.

Штодня адусюль чуеца:

... очань часта слушаюцца недастачы з гаручым, але нічаво – начальства абяшчала памоч...

... у этам сложнам маменьце мы дзелаем крышу бяз дзенех...

... я очань гарачая жэншчына і я нашчот чысьцяшчых срадствоў, а вы, мужчына, прайдзіца на паўцела ўпярод...

... саздалі валаабразуючыя раёны і завязылі туды дзействуючие вешчанство...

... ваабшчэ ашчуціў, но не пачу́стваваў, што процант ахвата часных дамоў вывазам мусара састаўляець 30 процентаў ат общага чысла чыслішчыхся чорнарабочымі...

... шчаслыў быў упячатліца таварышчаскім упечатленынем, што набраны намі тэмп у разьвіцці дарожнае сяці прадалжаяцца, а чатыры раёны работуюць у павышаным ражыме функцыяніраванья...

... дарагія жэншчыны, праздраўляю вас з восьмым марца...

... дарагія мужчыны, ваша чэснасьць нужна чуткім жэншчынам...

... гавара па-ацечаскі, я часта абшчаліся з прыродай...

Вось такая мова ў маёй «абычнай» Сьвінні.

Калі вы купіце яе, вядома ж, я падзякую вам, і Сьвіння мая падзякуе вам таксама.

Яна скажа: «Ісключыцельна благодару і жалаю вам...усяго такога!»

Што гэта такое – «усё такое»? – думайце самі.

Шмат я тут наказаў пра Сьвінню, таму пра шчаслывага Бабра паведамлю зусім коратка: ён – шчаслывы...

Песенька шчаслывага Бабра

Я ўжо тым усьцешаны,
 Аж пускаю сыліну, –
 Што грызу алешину,
 Што грызу асіну;

Рэчкай, азярынаю
 Плёхаю, ныраю
 І ня толькі сыліну я –
 І струмень пускаю!

З берага да берага
 Столькі маю волі!

І вады нямерана,
І яды даволі!

Вось такая жытка ўся –
Слаўныя парадкі!
То ў нару зашыюся,
То плыву да хаткі...

Словам, добры маю хлеб
І жыву па-царску.
Трапіць на каўнер яшчэ б
Добраму начальству!

Г а с п а д а р. Трапіць на каўнер добраму начальству – неблагое жаданье!
Яно абавязкова спраўдзіцца!
Мой Бабёр можа съліну ці струмень пусьціць сабе на пацеху.
А съязіну?
Не, ніводную ня пусьціць!
Бо ён шчасльвы...
Шчасьце ж, як вядома, у кожнага сваё – у Бабра бабрынае, а ў хітрай
Савы, вядома, савінае...

Песенька хітрай Савы

Я – Сава, з вачымі галава,
Ноч люблю, бо ноччу бачу;
Не люблю я дзень, бо я ж Сава!
Рагачу як што, як што дык плачу...

Ноч вяртае зрок, дае яду;
Ноччу галаву сваю ня збочу;
Розную брыду і не брыду
Я хапаю ноччу аж дасхочу!

Мне ніякіх не патрэбна зъмен
І другое не патрэбна чэсьці,
Шчасьце маё простае, як хрэн, –
Спаць удзень, а ўночы есьці!

Г а с п а д а р. Шчасьце ў маёй хітрай Савы простае, бо для яе галоўнае,
каб дзень уnoch перабег.

Перабяжыць, перакоціцца съятло ў цемру – і ўсё добра!
Тым, хто любіць не паспаць, файна будзе з маёй Савой і пры съвечцы,
і пры зорцы...
А ці шчасльвая свойская Качка, га?
О, гэтай жывеца яшчэ лепш, чым Саве...
Праўду кажу, і таму, калі нешта вам замінае купіць Саву, тады купляй-
це свойскую Качку!

Песенька свойской Качкі

Я – свойская, кубло ў адрыне;
Адрына ж у канцы двара...
Жыву я з ласкі гаспадыні
І клопату гаспадара.

Я кожнай раніцы за брамку
Калі іду, калі бягу;
У дзірку, шчыліну і ямку
Засунуць дзюбу я магу.

Люблю наесьціся дасыта,
Як і наплёхацца ў гразі...
Вярнуся ў двор, а там – карыта!
Ну, як яшчэ тут не зъясі!
Мне хораша ў вадзе стаячай,
Люблю й праточную ваду,
А сама лепиш, калі мой качар
Мяне патопча на віду!

Г а с п а д а р. Жыць з ласкі гаспадыні і клопату гаспадара – гэта ж
ніякай бяды ня ведаць!

Мець зімою кубло ў адрыне – гэта ж не хавацца ў афрыканскім чароце!
І зноў жа – ніхто цябе дубальтоўкай не пужае!
Бо свойская Качка – ня дзікая!
А вось як жывеца дзікай Качцы, — зараз пачуем...

Песенька дзікай Качкі

Я – дзікая, жыву на волі
І с к р о з ь на волі я жыву:
Лячу ў гары, іду па доле
Ці па вадзе сабе плыву.

Чарвяк любы і кожны вусень,
І рыбка кожная – мая!
Я летую на Беларусі,
Зімую ж у Егіпце я.

Хапае на Дняпры і Піці,
І на Гарыні мне ўсяго...
Але страляе паляўнічы,
Сабака гаўкае яго.

І пахне порахам палёным,
І шрот ляціць ва ўсе канцы,
І робіцца жыцьцё шалёным,
Яшчэ імгненьне – і капцы!

Калі спакою ані знаку,
То т а к ірвуся я ўцякаць,
Што паляўнічага й сабаку
Магу ад страху абасраць!

Г а с п а д а р. Вось такое яно – жыцьцё на волі!
Напраўду ж, хапае ўсяго.
Усё часьцей людзі са стрэльбамі ходзяць.
І тут са страху можна і самому абрабіцца, і абрабіць каго заўгодна...
Купіце маю дзікую Качку.
Яна вам у родным балоце самую глухую скованку пакажа!
А калі трэба, то пакажа нават і дарогу на Егіпет.

Яна не крыўлівая, а вось Вожык мой крыўлівы.
Бачыце, яму людзі не ўнаравілі...

Песенька крыўлівага Вожыка

Я прашу вас людзі: годзе!
Не зважайце, вас малю,
Што ці ў садзе, ці ў гародзе
Жаб і яшчарак лаўлю;
Што пад стрэшкам калючак,
Маючы надзейны схой,
Я палюю на гадзючак
І на розных там вужоў;

Што яшчэ я добра ўмую
Лісьце на сабе цягаць...
Годзе несыці ахінею!
До ўжо, людзі, вам брахаць!

У душы нашу гаркоту,
Сэрца – як у палыне:
За ніжэйшую істоту
Вы прымәеце мяне!

Я ж, — калі казаць па праўдзе, —
Сілу маю за сабой:
Засядаць магу ў палаце!
Радай кіраваць любой!

Не ўважайце гэта дзівам
Ці праявай съмехаў:
Як ушиюся ў штаны вам,
Дык адчуеце – хто я!

Г а спадар. Вожык усё можа!
Таму заклік мой такі: людзі, шануйце вожыкаў!
А майго, крыўлівага, доўга ня думаючы, купляйце!
Шкоды ад яго ніякай – наадварот, выгода будзе, бо даляраў дваццаць,
а то й больш, на сваіх калючках прынясе вам, як піць даць.

Ня верыше?!

А вы яго пусьціце папоўзаць ля казіно ці якой-небудзь дарагой рэстаран-
най веранды і хутка пераканаецся, што ня ўсё яму адно лісьце ў нару цягаць!

Дарэчы кажучы, мой Вожык сябруе з прыязнай Вавёркай, якая таксама
здатная падмацаваць і ваш настрой, і вашу гаспадарку.

Песенька прыязнай Вавёркі і Вожыка

— Добра мне, Вавёрцы,
У дупле сядзець!
— Лепей жыць у норцы
І калючкі мець!

— Я люблю арэшкі
Лускаць на зямлю!
— Без ніякай съпешкі

Я гадзюк лаўлю!

— Я скачу высока...
 — Я хаджу далёка...
 — Мы з тобой сябры...
 — ... з даўніяе пары!

Г а с п а д а р. Цудоўныи двусъпей!
 Ці ня так?!
 Вядома ж, так...
 Заслухацца можна!
 І Сарока мая спраўная заслухалася, кінула нават стракатаць.
 Спытаец: чаму яна спраўная?
 Адкажу: бо ўмее жыць і па-чалавечы, і па-воўчы, і па-сарочы...

Песенька спраўной Сарокі

“Пры дарозе, пры сяле,
 Пры цыганскай будзе,
 Труся пры любым жытле –
 Абы толькі людзі!

Там, дзе людзі – там яда;
 Дзе яда – там шчасьце!
 Без яды ж – адна бяда,
 Можна й лапкі скласьці!..

І пры воўку, што хлусіць,
 Труся я тым часам.
 Воўк ад мяса адбяжыць,
 Ну, а я – да мяса!

А калі ні грам яды,
 Дык у хвілі тыя
 Краду лыжкі я тады,
 Чарачкі пустыя...

Красыці можна тут і там
 І хвастом, і бокам...” –
 Гэта я сказала вам,
 Спраўная Сарока.

Г а с п а д а р. Так, сарока можа ўкрасыці, але ж мала – столькі, што сама хвастом замяце...

Каб умеў красыці мой Алень, той ого колькі папёр бы!
 Але мой Алень ня краў і ня крадзе.
 Ён стары ўжо...
 Ён з радасьцю сумуе па маладосьці, бо ў маладосьці засталося шчасьце...

Песенька старога Аленя

Шчасьце я сваё спазнаў,
 Грыйз кару і венікі,
 Ад аленіхі ўцякаў
 Да другой аленіхі.

Рогі меў і капыты
 (Дзе маланка – там і я!) –
 Ажно гнуліся кусты,
 Калі бег кустамі я!

Мог ляцець ва ўсе бакі
 Цёплыя і съюжныя.
 Гналіся за мной ваўкі,
 А дагнаць ня здужвалі.
 Біўся пад алешиныай,
 Біўся пад сасною я,
 Каб толькі мне належала
 Аляніца новая!

А цяперака-цяпер
 Болей не свавольствую,
 Бо ўжо ніякі я ня зъвер,
 А жывёла свойская.

Але шчасьце я спазнаў
 Мяккае, як сенейка –
 Ад аленіхі ўцякаў
 Да другой аленіхі!

Г а с п а д а р. На старасьці год няблага цешыць сябе такімі ўспамінамі!
 Добра нервы супакойває...
 А яшчэ на старасьці год самы раз урэзаць песеньку маёй угаворлівай
 Жабы!
 Урэзаць тады, калі апануюць унукі кручаныя і сябе жабай немагушчай
 адчуеш...

Песенька ўгаворлівай Жабы

Дзеткі, дзеткі залатыя,
 Каб ня сталася бяды,
 То патрэбна, каб жывыя
 Жабы поўзалі заўжды.

А як зробіце благое,
 Жабу кінеце пад нож, –
 Праз дурноцыце праз такое
 Богненны пальеща дождж!

Каб добра было даволі
 І з дабром дабрэлі каб,
 Не чапайце вы ніколі,
 Не чапайце, дзеткі, жаб!

Бо інакш у вашым лёсе
 Жабін застанецца лёс,
 І бародайка на носе
 Сядзе большая за нос!

Г а с п а д а р. Такая песенька павінна імгненна ўцішыць, угаманіць,
 нават напалохаць раздураных дзетак; павінна ж навучыць іх, што можна
 рабіць, а чаго няможна...

А калі ня ўцішыць, не ўгамоніць, не напалохае і не навучыць, спытаеце?
 Ну, калі такое станеца, то тады парою вам да ўгаворлівай Жабы да-
 купіць яшчэ і съмядзючага Тхара!
 Вельмі моцная па выхаваўчым уздзеяньні цацка!

Песенька съмядзючага Тхара

Вам няцяжка здагадацца,
 Дзе вышукваю нару,
 Дзе і як люблю хавацца,
 І што жэрці я жару!

І няцяжка вам даўмецца,
 І дацяміць да таго:
 Добра ад чаго жывеца
 І нядобра ад чаго!

Вам вядома ўсё, вядома,
 Бо вы людзі – не звяры.
 А найболей вам вядома,
 Чым адметныя тхары!..

Хто ж ня ведае пра гэта,
 Дык адразу, не здаля,
 Не хаваючы сакрэтаў
 І бяз лішняга ля-ля

Раскажу вам, як палюю:
 Ціха, нішкам, неўпрыцям
 Кучку навалю малую,
 А смуроду дам дык дам!

І куратнічак атручан
 Ад съцяны і да съцяны...
 Кажуць мне, што я съмядзючы, —
 Гэта лепей, чым дурны!

Г а с п а д а р. Вочы вашы заблішчалі!
 Гэта добра.
 Яны заблішчаць яшчэ болей, калі прапаную вам выпечанага мяса-
 шкурковага Труса.
 А ведаеце чаму трус завеца трусом?
 Скажу.
 Даўно гэта было.
 Неяк раз людзі на пакошы растрасалі-труслі траву і прыгаворвалі дзе-
 ля рытмічнай забаўкі: трус, трус, трус...
 Тут нейкі звярок выбег з лесу і пачаў раструшаную траву есьці.
 «Bo! – усыміхнуліся тады людзі. – Трус пачуў нас і прыбег!»

Песенька мяса-шкурковага Труса

У клетцы хоч, а ці ня хоч,
 А ўсё адно быць давядзеца!
 У клетцы я і дзень, і нач,
 І добра мне жывеца ў клетцы.

І не баліць мне галава,
Бо ў клетцы ж усяго загуста:
Ляжыць зялёная трава,
Ляжыць і морква, і капуста.

Трусагадовец вам любы
Пра тое скажа і заўсёды,
Што не абы я там рабы,
А мяса-шкуркавай пароды.
Хто б ні карміў – Кастусь, Пятрусь...
Як толькі кіндзюшок напоўню,
Тады люблю я Беларусь
Усёй трусинаю любоўю!

Г а с п а д а р. Сапраўды, пад’еўши, Бацькаўшчыну мы любім, але па-
рознаму – хто трусиаю любоўю, а хто вераб’інаю; хто мяса-шкуркава
нашу Беларусь любіць, а хто й жаласыліва...

Я маю жаласылівага Вераб’я, якому добра бывае летам і вельмі цяжка
зімою.

Пляшнік (той, хто пляшкі зьбірае) таксама можа пра сябе гэтак прасъ-
піваць...

Песенька жаласылівага Вераб’я

Лета цешыць, а па леце
Страх мяне ўсяго трасе.
Гэта ведаюць і дзеци,
І дарослыя ж усе.
Я скачу і там, і тута,
Толькі радасыці няма –
Пачынаецца пакута,
Як надарыцца зіма!

Песьню я адну пяю
У двары халоднымі:
Памажыце вераб’ю,
Верабей – галодны!
Не мяшок з насеннем ці
Торбу, а зімою
Хоць бы зернетка знайсьці
Дробнае якое!

Пры палацы і пры хаце,
Дзе мацней, а дзе цішэй –
Доўга мне так наракаці,
А дубець яшчэ даўжэй!
І прасіцца ў Зюзі злога:
“Зюзя, Зюзя, не марозы!..”
Саламянага ж нічога,
Толькі шыфернае скроў!

Песьню я адну пяю
У двары халоднымі:
Памажыце вераб’ю,
Верабей – галодны!

Не мяшок з насеннем ці
Торбу, а зімою
Хоць бы зернетка знайсьці
Дробнае якое!

Каб хоць як застаўся цэлы,
То з дамоў для маладых
І з дамоў для састарэлых,
І з макдональдсаў усіх,
І ядальняў-рэстараанаў
Дайце ж, каб і еў, і піў –
То за гэта вам старанна
Я падзякую: жыў-жыў...

Песьню я адну пяю
У двары халодным:
Памажыце вераб'ю,
Верабей – галодны!
Не мяшок з насеннем ці
Торбу, а зімою
Хоць бы зернетка знайсьці
Дробнае якое!

Г а с п а д а р. Зрэшты, мой Верабей выжыве, не загіне.
Ён жававы.
Яго хоць у запаленую печ закідай – вылеціць!
Прадаць Вераб'я – малы клопат.
Бусла таксама.
Мой Бусел – патрыятычны!
Вы яго купіце імгненна!

Песенька патрыятычнага Бусла

Кожны ведае, што Бусел
З галавы да брушка
Сімвал роднай Беларусі –
Вось якая птушка!
І яе шануюць людзі
З любасьцю найсамай...
Тых людзей, якія любяць,
Я люблю таксама.

У народзе-агародзе
Чаўпата чаўпецца,
А ў прыпейцы гарадзецкай
Пра мяне пяеца:
“Бусько-клечко,
Зьнясі мне яечко,
І не белэе, ні тэ,
А яечко золотэ!..”

Кожны бацькаўшчыну славіць,
Калі зразумее:
На чужыне сонца паліць,
На радзіме грэ!
На Палесьсі ў родным полі,

У балоце родным
Так ці гэтак, а ніколі
Я ня быў галодным!

У народзе-агародзе
Чаўпата чаўпецца,
А ў прыпейцы гарадзецкай
Пра мяне пяеца:
“Бусько-клечко,
Зьнясі мне яечко,
І не белэе, ні тэ,
А яечко золотэ!..”

Да цяпала ляцеці мусіш,
Да чужога лета.
Добра там... На Беларусі ж
Усё роўна лепей!
Тут усё пяе-клякоча;
Тут на жабе жабка;
Тут дзяўчыне, як захоча,
Прынясу дзіятка!

У народзе-агародзе
Чаўпата чаўпецца,
А ў прыпейцы гарадзецкай
Пра мяне пяеца:
“Бусько-клечко,
Зьнясі мне яечко,
І не белэе, ні тэ,
А яечко золотэ!..
Бусько-клечко,
Зьнясі мне яечко,
Тобе два, а мне однэ,
Коб садзеў у кубле!..”

Г а с п а д а р. Не, Бусла прадаваць ня буду, пакіну сабе.
Усё ж такі ён патрыятычны.

Ды і ў краме павінна нешта застасца!

Астатнія ж цацкі вашы – і галодны Воўк, і баязьлівы Барсук, і разумная Варона, і злы Сабака, і няшчасны Казёл, і задаволены Певень, і незалежны Зубр, і рапхманы Конь, і памяркоўны Мядзьведзь, і два Мядзьведзікі, і дурны Баран, і жыцьцярадасны Асёл, і палахлівы Заяц, і заклапочаны Кот, і туляшчая Кошка, і добрая Мышка, і мудрая Кошка, і зладзеяваты Ліс, і “абычная” Сьвіньня, і шчасльівы Бабёр, і хітрая Сава, і свойская Качка, і дзікая Качка, і крыўдлівы Вожык, і прыязнная Вавёрка, і спраўная Сарока, і стары Аленъ, і ўгаворлівая Жаба, і сымядзючы Тхор, і мяса-шкуркавы Трус, і жаласьлівы Верабей...

Так, гэтыя цацкі вашыя!

Купляйце, набывайце – калі ня сёньня, то заўтра.

А пакуль што зачыняюся.

І ў цацачных крамах бывае перапынак...

Заключная песенка Гаспадара

Прадаў ці не прадаў,

Затое даў рэкламу,
 Каб кожны ведаў, знаю
 Пра “Цацачную краму”.
 Каб вы маглі адчуць:
 У цацак столькі сілы,
 Што ад калыскі йдуць
 За намі да магілы!

Людзі, людзі дарагія!
 І малыя, і старыя,
 Вы заўжды, як цацкі тыя –
 Завадныя і жывыя.

Усё нам Бог прынёс
 І, як работнік хвацкі,
 Каню дае авёс,
 А чалавеку – цацкі.
 І ўсё дае зараз,
 Канца няма і меры,
 Таму ўсяго ж у нас
 Да чорта, да халеры!

Людзі, людзі дарагія!
 І малыя, і старыя,
 Вы заўжды, як цацкі тыя –
 Завадныя і жывыя.

Каму багацьце мець;
 Каму іграць у драме;
 Каму ў турме сядзець;
 Каму сядзець у краме...
 А Бог усім дае
 Параду па-свяцку:
 Заўсёды ж у свае
 Гуляць патрэбна цацкі.

Людзі, людзі дарагія!
 І малыя, і старыя,
 Вы заўжды, як цацкі тыя –
 Завадныя і жывыя.

27 сінення 2003 г.

